

Acompanyament i suport al procés de participació per
a l'elaboració de l'Agenda Urbana de Catalunya

Informe resum

JORNADA 2 MODEL DE CIUTAT

Manresa, 12 de Juny de 2019

Organitzat per:

Equip de facilitació

ARC Mediació Ambiental
arc@mediacionambiental.com

ARC Mediació Ambiental procura contribuir al desenvolupament sostenible utilitzant productes de baix impacte ambiental, prioritzant l'ús del transport públic i portant a terme una gestió eficient dels recursos.

Seguint aquestes directrius, es recomana imprimir aquest document a doble cara, utilitzant paper 100% reciclat post-consum lliure de clor.

Índex

1. INTRODUCCIÓ	4
2. DESENVOLUPAMENT DE LA JORNADA	6
3. ASSISTENTS	7
4. BENVINGUDA INSTITUCIONAL	9
5. RESULTATS PANEL 1. MODEL URBÀ	11
EL PANEL DE PERSONES EXPERTES	11
PERSONES EXPERTES QUE FORMAVEN PART DEL PANEL 1	11
PRINCIPALS APORTACIONS DEL PANEL 1	11
RESULTATS DEL WORKSHOP	13
A) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A LA RENOVACIÓ URBANA	13
B) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A LA DISPERSIÓ URBANA	15
C) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A LA DIVERSITAT D'USOS	16
D) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A LA FINANCIARITZACIÓ DE LA CIUTAT	18
E) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A LA SEGREGACIÓ SOCIAL	20
6. RESULTATS SESSIÓ 2. ECOSISTEMES URBANS I BIODIVERSITAT	24
EL PANEL DE PERSONES EXPERTES	24
PERSONES EXPERTES QUE FORMAVEN PART DEL PANEL 2	24
PRINCIPALS APORTACIONS DEL PANEL 2	24
RESULTATS DEL WORKSHOP	26
A) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A LA RENATURALITZACIÓ – CIUTATS VERDES	26
B) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A LA FRAGMENTACIÓ ECOLÒGICA	28
C) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ ALS SERVEIS ECOSISTÈMICS	29
D) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A LA BIODIVERSITAT URBANA	30
7. RESULTATS SESSIÓ 3. INCLUSIÓ SOCIAL	34
EL PANEL DE PERSONES EXPERTES	34
PERSONES EXPERTES QUE FORMAVEN PART DEL PANEL 3	34
PRINCIPALS APORTACIONS DEL PANEL 3	34
RESULTATS DEL WORKSHOP	36
A) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ ALS BARRIS DEGRADATS	36
B) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A L' EXCLUSIÓ RESIDENCIAL	37
C) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A SEGREGACIÓ ESPACIAL I TERRITORIAL	39
D) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A LA POBRESA ENERGÈTICA	40
E) PRINCIPALS REPTES EN RELACIÓ A LES BRETXES GENERACIONALS	41

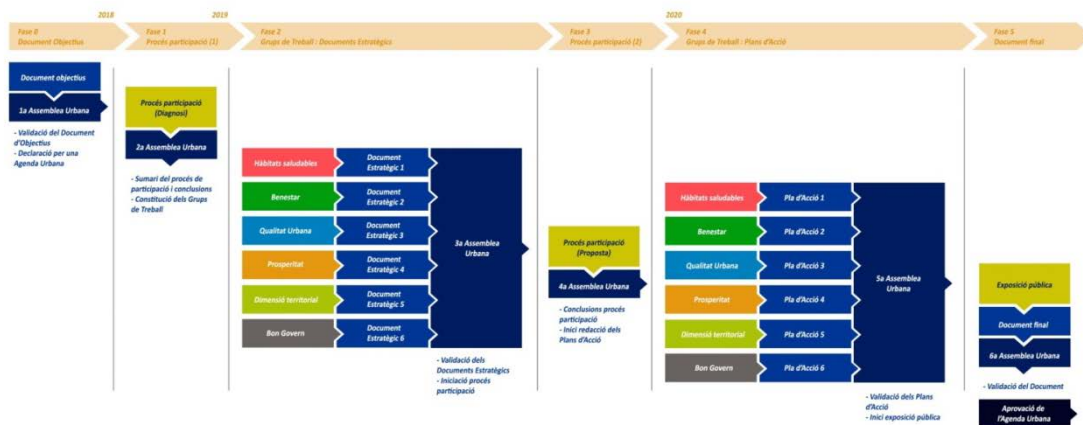
1. Introducció

La Secretaria d'Hàbitat Urbà i Territori del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya està coordinant el procés d'elaboració de l'Agenda Urbana de Catalunya. L'Agenda pretén esdevenir el marc de referència estratègic per a les polítiques públiques dels propers anys, que doni resposta als reptes i oportunitats que es deriven de l'increment de població urbana, amb un enfocament multinivell, pluridisciplinari, de visió integrada i holística.

La seva formulació requereix coneixements tècnics i especialitzats en diversos camps, juntament amb el compromís dels diferents organismes governamentals que afecten a les ciutats i regions, així com les aportacions d'investigadors en temes urbans, del teixit associatiu, del teixit empresarial i de la ciutadania. Per tant, és necessària la participació de tots els actors de Catalunya i, en aquest context, s'ha considerat crucial promoure un **procés de participació de l'Agenda Urbana de Catalunya** per aconseguir aquesta implicació.

A través [d'aquest enllaç](#) es pot accedir a tota la informació actualitzada sobre l'elaboració de l'Agenda Urbana de Catalunya.

En el procés d'elaboració de l'Agenda urbana, es preveu la participació ciutadana en tres moments de les fases de redacció. La primera crida ha tingut lloc entre el juny i el juliol del 2019 i ha tingut com a objectiu la detecció dels principals obstacles, reptes i oportunitats de cadascun dels objectius de l'Agenda i així poder elaborar una diagnosi de la situació actual a partir de les aportacions de la ciutadania i dels experts. Després es preveu una segona prospecció per a conèixer l'opinió sobre els documents estratègics que detallaran les principals vulnerabilitats i reptes per als objectius de l'Agenda i que serviran de base per a l'elaboració dels plans d'acció. La tercera fase d'exposició pública està prevista a finals del 2020, i servirà per validar els Plans d'Acció elaborats pels Grups de Treball de l'Agenda Urbana per part de la ciutadania. De forma sintètica, els processos de participació s'incardinarien amb l'elaboració de l'Agenda Urbana, tal i com s'indica gràficament:

Dins de la primera fase de diagnòstic, s'han organitzat un total de **6 jornades participatives** sobre:

- 1) Processos metabòlics
- 2) Model de ciutat
- 3) Mobilitat urbana
- 4) Cohesió social
- 5) Dimensió ciutadana
- 6) Nova governança

Cada sessió participativa té la mateixa estructura i contempla tres moments de participació amb una part de Panel d'experts seguida d'un workshop o debat entre els actors. Aquest informe resum recull les aportacions fetes durant la segona jornada, celebrada a Manresa, el 12 de juny de 2019.

2. Desenvolupament de la jornada

La **Jornada 2 es va celebrar el 12 de juny de 2019**, a la Fundació Universitària del Bages, a Manresa, de 9 a 18.30 hores.

Els objectius d'aquesta jornada eren:

- 1) Aprofundir en el diagnòstic sobre el model de ciutat que l'Agenda Urbana de Catalunya hauria de potenciar, abordant la temàtica des de la vessant física, ambiental i social.
- 2) Obrir un espai de participació ciutadana per identificar els principals reptes i oportunitats d'aquest model de ciutat.

La sessió de treball constava de tres panels de persones expertes, seguits per un debat entre els assistents d'intercanvi d'opinions i coneixements sobre els temes exposats. Al [següent enllaç](#) es pot descarregar el programa de la Jornada, que va seguir aquest itinerari:

8.45	Acollida i acreditacions
9.00	Benvinguda institucional
9.10	Presentació dels objectius de la sessió 1.
9.15	PANEL D'EXPERTS 1. Model urbà
10.15	WORKSHOP 1. Model urbà.
11.45	PAUSA
12.00	Presentació dels objectius de la sessió 2.
12.05	PANEL D'EXPERTS 2. Ecosistemes urbans i sostenibilitat
13.05	WORKSHOP 2. Ecosistemes urbans i sostenibilitat
14.35	PAUSA
16.00	Presentació dels objectius de la sessió 3
16.05	PANEL D'EXPERTS 3. Inclusió social
17.05	WORKSHOP 3. Inclusió social
18.35	CLOENDA I COMIAT

A continuació es mostra la relació d'assistents i un resum de les aportacions.

3. Assistents

Entitat
Agència de l'Habitatge de Catalunya
Aigües de Manresa, S.A.
Ajuntament de Terrassa
Ajuntament de Badalona
Ajuntament de Barcelona
Ajuntament de Barcelona. Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat
Ajuntament de Barcelona. Serveis d'Intervenció Social a Grups Poblacionals Vulnerables
Ajuntament de Caldes de Malavella
Ajuntament de Cardona
Ajuntament de Manresa
Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols
Ajuntament de Súria
Ajuntament de Vic
Ajuntament de Vilafranca del Penedès
AMPANS Fundació
Associació Matricaria
Associació de Veïns Sagrada Família
Barris i acció comunitària Manresa
CADS, Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible
CCOO, Comissions Obreres de Catalunya
Centre d'Estudis sobre Joventut i Societat. Universitat de Lleida.
Centre Estudis del Bages
Col·lectiu Punt 6
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. Demarcació Comarques Centrals
Col·legi de Treball Social
CONFAVC, Confederació d'Associacions Veïnals de Catalunya
Consell Comarcal del Berguedà
Consell Comarcal del Bages
Consorti per a la Normalització Lingüística Montserrat
Departament de Territori i Sostenibilitat
Departament de Territori i Sostenibilitat, Serveis Territorials Catalunya Central
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
Diputació de Barcelona
EHS Techniques
ENACE, Entidad Nacional de Auditores y Consultores Energéticos
Entitats Catalanes d'Acció Social
Federació d'Associacions de Veïns de Manresa
Fòrum Habitatge i Rehabilitació Manresa
FORUM, Foment de la Rehabilitació Urbana de Manresa, S.A.
Fundació Mercè Fontanilles
Green Building Council
IERMB, Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona)

Entitat
INCASOL, Institut Català del Sòl
JuntsxManresa
Lavola
Minuartia
Montepio de Conductors
Pla de Desenvolupament Comunitari de les Escodines
Pla Estratègic Metropolità de Barcelona
Serveis Socials de Manresa
Suez
Universitat Autònoma de Barcelona
Universitat de Barcelona. Departament de Geografia Humana
Universitat de Lleida. Càtedra UNESCO Ciutats intermèdies
UPIC, Unió de Polígons Industrials de Catalunya

ORGANITZACIÓ

Nom i cognoms	Entitat
Marc Darder Solé	Departament Territori i Sostenibilitat
Bet Sau Raventós	Departament Territori i Sostenibilitat
Pilar Paricio García	Departament Territori i Sostenibilitat
Xavier Carbonell Casadesús	ARC Mediació Ambiental
Mar Fàbregas Reigosa	ARC Mediació Ambiental

4. Benvinguda institucional

Marc Darder Solé, Cap de Servei d'Acció en l'Hàbitat Urbà, dona la benvinguda i presenta els objectius de la Jornada, contextualitzant-la dins del procés d'elaboració de l'Agenda Urbana de Catalunya, explicant que es tracta d'un mandat de l'Assemblea Urbana de Catalunya, espai de concertació format per les diferents administracions catalanes (Ajuntaments, Àrea Metropolitana de Barcelona, Consells comarcals, Diputacions i diferents Departaments de la Generalitat), Societat Civil i teixit socioeconòmic.

A continuació, van intervenir les següents autoritats, donant la benvinguda i analitzant l'elaboració de l'Agenda Urbana de Catalunya en el marc dels seus organismes i competències:

Míriam Sort Ticó

Directora dels Serveis Territorials de Territori i Sostenibilitat a la Catalunya Central

Marc Aloy Guàrdia

Primer Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Manresa, i President de l'Àrea d'Urbanisme.

Per finalitzar, **Xavier Carbonell Casadesús, d'Arc Mediació Ambiental**, explica el funcionament de la sessió i la dinàmica de participació del workshop.

En el [següent enllaç](#) podeu trobar íntegrament les seves presentacions.

5. Resultats Panel 1. Model urbà

El panel de persones expertes

Persones expertes que formaven part del Panel 1

Pol Ansó

Vice-president de la Confederació de Federacions d'Associacions de Veïns de Catalunya

Adriana Ciocoletto

Arquitecta de l'equip de Col·lectiu Punt 6, urbanisme amb perspectiva de gènere

Ramon Ferragut

Responsable de coordinació de planejament general metropolità de la Secretaria d'Hàbitat Urbà i Territori

Jose Maria Llop Torné

Arquitecte urbanista. Director de la càtedra UNESCO Ciutats Intermèdies de la Universitat de Lleida

Carlos Rodríguez Ferrer

Director d'Unió de Polígons Industrials de Catalunya

Moderador

Carles Carreras

Catedràtic de Geografia Humana. Universitat de Barcelona

Principals aportacions del Panel 1

En el [següent enllaç](#) podeu trobar íntegrament totes les aportacions realitzades pel panel d'experts 1. No obstant això, a continuació es fa un resum de les aportacions dels experts en relació a les preguntes formulades des de l'Agenda urbana de Catalunya o pel moderador del panel:

1. Reptes de la ciutat actual: la dispersió, tot i que no es pot entendre com un model a denostar perquè és una opció personal; la turistificació o l'establiment de límits de creixement

2. Valorar la ciutat intermèdia i facilitar-ne l'accessibilitat perquè, entre altres motius, és el punt d'encontre de bona part de la població rural que hi disposa de serveis d'escala superior a la municipal.
3. Evitar els espais unifuncionals per no contribuir a l'empobriment de les relacions que es donen a les ciutats.
4. Suavitzar la segregació espacial amb mesures com: la prioritització del bé comú; el disseny de polítiques participatives i la gestió transparent i participativa.
5. Estudiar un canvi de model en relació a la propietat del sòl de manera que l'aprofitament urbanístic sigui públic i recuperar la plus-vàlua derivada del dret de construcció.
6. Generar participació en els plans urbanístics per tal que es generin consensos i valors per a la comunitat
7. Buscar fórmules que afavoreixin la implicació de les empreses en el manteniment dels polígons industrials per a que aquests mantinguin condicions adequades.

Resultats del workshop

Les persones participants, juntament amb les persones expertes que havien format part del Panel 1, es van distribuir en 11 grups. Cada grup tenia que respondre a una de les 5 preguntes plantejades inicialment.

Preguntes sobre les que s'havien de fer aportacions en clau de reptes:	Grups que van treballar aquesta pregunta:
Renovació urbana <i>Existeixen els instruments adequats per abordar la renovació urbana?</i>	1, 6 i 11
Dispersió urbana <i>Tenim ciutats massa poc denses?</i>	2 i 7
Diversitat d'usos <i>S'estan empobrint les relacions que es donen a les nostres ciutats?</i>	3 i 8
Financerització de la ciutat <i>S'ha supeditat la funció social de la ciutat als interessos de mercat?</i>	4 i 9
Segregació social <i>Estan els nostres hàbitats urbans en disposició de garantir el dret a la ciutat?</i>	5 i 10

Després de dues rondes de treball de cada grup, es van extreure les següents conclusions:

A) Principals reptes en relació a la RENOVACIÓ URBANA

GRUP 1

- 1. Fomentar la transversalitat en els plans de transformació urbana.**
- 2. Seguretat jurídica per als promotors i tots els agents implicats.**

3. **Rehabilitació sostenible** que tingui en compte criteris de manteniment i millora de la biodiversitat.
4. **Reducció dels temps en l'aplicació dels instruments urbanístics.** S'hauria d'agilitzar i flexibilitzar tot el procediment.
5. **Evitar la gentrificació**
6. **Diagnosticar les diferents realitats de cada municipi amb processos de participació comunitària.**
7. Fer un **plantejament plurimunicipal.**
8. **Anàlisi ràpid de l'impacte d'algunes tendències actuals com és el "Big Data".**

GRUP 6

1. **La renovació urbana ha de comprendre qualsevol àmbit construït**, no només els nuclis antics. En la presentació dels reptes que presenten es refereixen a com es renova a tot arreu on hi hagi "vida urbana".
2. **La renovació urbana ha de contemplar una millora en la inclusió social.** Ha de comptar amb la participació del ciutadans, evitar la gentrificació, promoure la transversalitat i fomentar la "no segregació".
3. La renovació urbana **ha d'integrar les energies renovables** (solar, eòlica, hidràulica, etc) en les zones urbanes **i totes aquelles intervencions orientades a la millora del medi ambient** com ara la reducció del trànsit als carrers, l'increment dels vehicles elèctrics front als de combustió o la fixació d'un horitzó d'eliminació dels vehicles amb combustibles fòssils.
4. Un altre repte és el de **millorar la mobilitat i la gestió del vehicles de mobilitat personal (VMP)** però també dels cotxets de la canalla o les cadires de rodes, i facilitar la mobilitat a les persones que necessiten altres elements d'ajut, com ara l'existència de bancs per poder descansar.
5. Al parlar de renovació urbana **l'habitatge és un dret de primer ordre com ho és la sanitat o l'ensenyament.** En el món de l'habitatge el gran impuls també correspondria a les administracions i els interessos privats haurien de trobar un espai propi complementari semblant al que ofereixen les mútues o les escoles privades en l'àmbit sanitari i educatiu.
6. **La renovació urbana ha d'aspirar a millorar la qualitat de vida.** Per això cal treballar en la integració de la zona urbana i la zona no urbana. Les zones agrícoles properes haurien d'estar més inter-relacionades amb la zona urbana (cas per exemple

del parc agrari prop de Manresa). Això facilitaria l'adquisició de productes de proximitat pels consumidors de la ciutat. S'ha de cuidar més aquesta integració amb el món natural més proper perquè no calgui allunyar-se tant de les ciutats per anar a gaudir d'un entorn saludable.

GRUP 11

1. Han identificat **dues dimensions bàsiques de la renovació urbana: la dimensió física**, la més comú i **la dimensió social**, sovint oblidada.

2. **La renovació física hauria de contemplar** entre d'altres aspectes: a) **la rehabilitació**; b) **la substitució**; c) **un treball específic en els límits entre barris** per facilitar la cohesió, no només estructural sinó també del teixit social preexistent en l'àmbit en el que s'intervé.

3. **La renovació física ha de ser sostenible ambientalment i ha d'aspirar al principi bàsic de facilitar un habitatge digne per tothom**. Aquesta aspiració però xoca amb un problema bàsic com és el dret a la propietat. Parlar de renovació doncs implica replantejar la coses tant fonamentals com el dret a la propietat i de la seva protecció per sobre del bé públic.

4. **La dimensió social de la renovació s'hauria de preocupar de recuperar els valors que s'han anat perdent como ara el fet de viure col.laborativament en societat o la solidaritat**. Per això la renovació urbana ha d'intervenir sobre les construccions però també sobre els usos, sobre els equipaments i els espais de lleure.

B) Principals reptes en relació a la DISPERSIÓ URBANA

GRUP 2

1. **En el planejament territorial i local s'hauria d'aturar i reduir aquesta dispersió**. Tot i que hi ha àmbits consolidats també n'hi ha d'altres on seria possible per la seva baixa ocupació desclassificar sòl i revertir fins on es pugui aquest model actual que és insostenible.

2. En tots aquells **àmbits irreversibles i consolidats s'estableixin mecanismes d'autosuficiència energètica dins dels àmbits urbans dispersos** i que s'optimitzin els serveis urbanístics buscant models més econòmics i sostenibles que siguin "autogestionats" pels propis àmbits dispersos, de tal manera que no suposin un càrrega pel conjunt de responsabilitat pública.

3. Estudiar els increments puntuals de densitat en urbanitzacions disperses ja establertes de tal manera que no es faci indiscriminadament i es garanteixi que aquest increment no empitjori l'impacte paisatgístic. També es podria ampliar els usos que ja tenen aquestes urbanitzacions per afavorir la implantació d'activitats econòmiques més enllà d'oficines per guanyar en eficiència energètica en la gestió de l'espai.

4. La mobilitat és un gran repte perquè àmbits molt allunyats del nucli urbans més propers necessiten garantir els desplaçaments i per tant caldria afavorir el transport elèctric, la mobilitat compartida, l'ús d'aplicacions mòbils per optimitzar les demandes puntuals de gent que convé traslladar a un hospital o facilitar-los les gestions a l'Ajuntament o dur el nen a l'escola.

5. Moltes d'aquestes urbanitzacions disperses tenen un problema d'aïllament social i de progressiu envelliment i s'incrementen les dificultats de mobilitat i relació. Combatre això és més fàcil en un model de ciutat compacte.

GRUP 7

1. El repte principal de la dispersió urbana és la sostenibilitat ambiental. La dispersió urbana dificulta tant la sostenibilitat ambiental com l'econòmica i social. El que cal és garantir el benestar de les persones i model dispers hi aniria en contra.

2. La mobilitat i la gestió dels recursos són reptes fonamentals de la dispersió urbana. Van d'alguna manera encadenats. Dificultats de desplaçament, seguidament dificultats econòmiques i socials.

3. Cal una planificació integral que comenci per un pla de governança. Cal col·legiar amb la participació dels actors una normativa urbanística que sovint es mostra insuficient alhora de resoldre els problemes de la dispersió urbana.

4. Fer un seguiment dels indicadors de sostenibilitat en aquests models dispersos.

5. Cal augmentar la densitat, la proximitat i la multiplicitat d'usos en el territori com a estratègia principal d'urbanització.

C) Principals reptes en relació a la DIVERSITAT D'USOS

GRUP 3

1. **Reconeixement de les preexistències en les ciutats i els territoris en relació als usos** . Es tractaria de reconèixer el què tenim i com ho podem gestionar.
2. **Limitacions derivades de les actuals regulacions urbanístiques que moltes vegades no permeten implantar una diversitat i mixtura d'usos**. Cal fer una renovació de les normatives, que han de tenir un vessant més social i amb prou flexibilitat perquè permetin implantar nous usos.
3. **Excessiva burocratització dels processos**. Moltes vegades la seva complexitat i dilatació en el temps no permeten donar cabuda a noves necessitats d'usos o de mixtura d'usos en molts territoris. Tot això s'ha de canviar i per fer-ho és fonamental la participació ciutadana en tot aquest procés de renovació normativa garantint la implicació, presència i representativitat de tota la ciutadania i agents socials.
4. **Es fonamental la plurimunicipalitat en la racionalització dels usos**. Hi ha d'haver relació entre els diferents municipis, sobretot en els de mida mitjana, més dispersos, allunyats de les àrees metropolitanes.
5. **La diversitat d'usos ha d'acompanyar-se d'un equilibri entre la implantació d'usos públics i usos comunitaris**.
6. Moltes vegades els usos que s'implanten al territori són contraris a les necessitats i les demandes de la ciutadania i per tant cal novament **obrir espais per dialogar amb la ciutadania** de cara a cercar un alineament.
7. **La diversitat d'usos ha de tenir una visió amb perspectiva de gènere**.
8. Calen **mecanismes d'atracció promoguts per les administracions públiques** que s'han d'implicar directament en el foment i promoció de nous usos.

GRUP 8

1. Cal parlar de **barreja d'usos però també de diversitat social**. Les dues coses han d'anar en paral·lel. La diversitat d'usos afecta al teixits però també afecta als equipaments públics entesos també com a llocs de "barreja".
2. La diversitat d'usos fa avançar en situacions de dicotomies o contradiccions. D'una banda són estratègies que poden provocar un increment de la qualitat urbana de les ciutats però al mateix temps poden tenir efecte col·laterals. Barrejar activitats d'una certa envergadura en teixits residencials comporta efectes positius que es poden traduir en escurçar els temps de desplaçament dels ciutadans però al mateix temps,

en funció de l'activitat comporta un increment del transport de mercaderies en un teixit social que en principi no està preparat. Això portaria a una **reflexió sobre les tipologies de diversitat d'usos**. Unes són més flexibles que altres en funció dels teixits socials i de com és l'espai públic de la ciutat.

3. Una altre possible contradicció és que d'una banda **pretenem que la diversitat d'usos i activitats sigui la màxima i al mateix temps com a societat avancem cap a la desregulació cada com més ample del control de les activitats**. Això fa que llavors haguem de resoldre els possibles problemes amb posterioritat.

4. Es qüestiona **quina validació o no ha de tenir des del punt de vista de generar consensos socials el fet d'avençar cap a complexitat dels teixits urbans**.

5. La diversitat d'usos està molt bé des d'una perspectiva de primer món, perquè hem aconseguit que totes les activitats nocives i perilloses en bona part ens les hem tret de sobre i per tant **aquest discurs de la barreja d'usos és molt més senzill que d'altres parts del món**.

D) Principals reptes en relació a la FINANCIARITZACIÓ DE LA CIUTAT

GRUP 4

1. Primer de tot caldria **posar en dubte l'actual model territorial**. Depenent de si volem un model de país amb un concentració metropolitana tremenda com l'actual o hem de pensar en un reequilibri territorial i econòmic que en porti a parlar de la "Catalunya ciutat". Caldria treballar més és aquesta direcció i buscar una transversalitat de creixements que reequilibrin el territoris i així es trenqui d'alguna manera l'actual concentració urbana en àrea metropolitana.

2. **Canvi en el model de finançament local**. Això supera segurament la capacitat decisòria que tenen els municipis. Bàsicament el municipis es nodreixen de tres impostos (IAE, IBI, ICIOS). Al 2007 els IAE van baixar, els ICIOS van desaparèixer, no es feien obres i així tots els ens locals que no podien prescindir de la despesa pròpia que tenien, van revisar els serveis cadastrals per augmentar els IBIS i poder-se finançar. Això té un efecte pervers clar. En un moment de crisi econòmica, sota a la baixa i precarietat laboral, i una necessitat vital d'accés a l'habitatge per a molta gent el que passava és que un dret constitucional l'estaven convertint en privilegi a base de pujar els impostos. Això s'hauria de replantejar.

3. **Visió plurimunicipal de territori**. Hem de superar els actuals termes municipals i parlar de territori ciutat, ciutat real, ciutat funcional. Aquesta plurimunicipalitat no té sentit si no generem una governança pròpia que permeti gestionar-la. Per exemple en

el Consell Comarcal del Bages s' està intentant que els sòls d'activitat econòmica deixin de ser sistemes urbans i passin a ser sistemes generals. És dir, que s'entenguin tots els sistemes d'activitat econòmica d'un territori coherent, com un sol sistema i per tant el reequilibri de càrregues i beneficis que genera aquest sistema general es reparteixin a través d'un sistema de governança que encara no existeix, per evitar la situació viscuda fins fa poc en la que cada municipi vol el seu polígon industrial, pavelló i rotonda.

4. L'increment del comerç electrònic i la deslocalització. Aquesta setmana sortia a la premsa que tant IKEA com ZARA deixen de tenir botigues per tenir show-room centrals on pots veure el producte i més tard per comerç electrònic tel portaran a casa. Això genera nous problemes de mobilitat a les ciutats per l'increment del repartiment de mercaderies i un despoblament del baixos comercials que són en realitat un espai de relació en el barri. Això suposarà un canvi del model de ciutat perquè molts d'aquests comerços desapareixeran. També suposarà un pèrdua clara d'ingressos per activitat econòmica.

5. Els municipis només s'han pogut finançar a través de les plusvàlues generades per les polítiques urbanístiques. Moltes vegades s'ha optat inclús per fer promocions urbanístiques no justificades per poder, a través de les plusvàlues, tenir recursos a escala local per atendre altres emergències socials.

6. El sòl no urbanitzable l'hem d'entendre com un element productiu. Caldria analitzar si en aquest moment existeix un cert "supremacisme urbanita" sobre el sòl no urbanitzables o si sedes des de les ciutats es vol imposar que el territori sigui un "territori paisatge" , desvinculat a una activitat. Cal revisar si no tenim una mirada massa urbanita sobre la gestió del SNU.

GRUP 9

1. Plantejar un model sostenible i obert al món que permeti diferents models de ciutat. Hem de pensar que no tothom vol viure de la mateixa manera.

2. Totes polítiques públiques s'haurien d'alinejar a la facilitar d'habitatge social.

3. Defensar el valor que tenen les ciutats mitjanes a Catalunya.

4. Definició clara prèvia en la planificació urbanística de quins actius econòmics tenim i volem fomentar com a ciutat o que utilitzarem perquè els tenim a prop. A vegades la planificació es basa en idees preconcebudes de com ha de ser genèricament una ciutat i cal pensar que hi pot haver diferents tipus de ciutat, amb més pes industrial o més centrada en el capital humà, que implicarien el desenvolupament d'un urbanisme força diferenciat.

5. **Cal posar el valor el capital humà i els actius que tenim a les ciutats perquè no marxin.** Es un fenomen que a Catalunya es pot estar donant a les ciutats mitges.
6. **Participació i transversalitat de coneixement en la planificació.**
7. **Models de ciutat i de finançament tenint en compte la teoria del decreixement i els seus valors associats de sostenibilitat, proximitat, participació, solidaritat i cohesió social.**
8. Tenir molt present els **principis de l'economia circular.**
9. **Planificació amb una visió multidimensional.** No es concebre la planificació aïllada d'una ciutat.
10. **Utilització d'eines a l'abast per aconseguir polítiques socials de sòl** (utilitzar més el dret de superfície, promocions immobiliàries diferents a les actual, incentivar el tema de les cooperatives d'habitatge, etc..)

E) Principals reptes en relació a la SEGREGACIÓ SOCIAL

GRUP 5

Per respondre a la segregació social , es plantegen diverses solucions a aquestes diferències que hi ha de rendes mitges entre barris i ciutats.

1. **Prioritzar l'accés a l'habitatge com a dret fonamental.** Intentaríem que barris i ciutats fossin més heterogenis dins de cada unitat quant al nivells per exemple de renda.
2. **Crear entorns diversos dins de cada barri i ciutat.**
3. **Evitar la segregació escolar.**
4. **Diversificar l'oferta dels tipus d'habitatges i serveis** dins d'un mateix barri. Que tothom pogués accedir al seu tipus d'habitatge preferit independentment del barri o ciutat on anés a viure.
5. **Accés i mobilitat òptima a tots els barris.**
6. **Fomentar els espais de trobada dins de les ciutats,** en forma d'equipaments o de serveis esportius, etc..perquè a cada barri compartissin equipaments gents de diferents estatus socials es trobessin en espais compartits.
7. Emprar el planejament per combatre els elements de segregació social que es donen entre barris.

8. Utilitzar l'habitatge públic per diversificar l'oferta dins dels barris. No parlem de protecció oficial ni de vivenda social, sinó d'habitatge públic posat a disposició a uns preus de lloguer raonables que permetessin que si algú vol anar a viure a un barri determinat ho pugui fer i no estigui limitat pel fet del preu.

9. Estar molt atents a no produir una gentrificació. A vegades quan es millora un barri i se'n beneficia l'accessibilitat, els serveis, etc..podríem provocar que els actuals habitants d'aquell barri haguessin de marxar.

GRUP 10

1. Segregació social interpel·la directament al desplegament de polítiques públiques. Totes tenim molt clares quines han de ser aquestes polítiques públiques: el dret a l'habitatge, evitar la pobresa energètica, la gentrificació, la mobilitat universal, etc..Però les polítiques públiques sempre topen amb el mateix límit que és els diners i el finançament.

2. Caldria centrar-se en l'acció ciutadana i altres maneres de fer coses que no sempre depenguin de l'administració i dels diners que pugui posar a disposició. Una cosa que d'entrada pot fer sempre l'Administració i d'entrada no li costa diners és **donar suport als processos d'innovació social**, a processos que surten de la societat i de la col·laboració públc-privada. S'ha d'intentar promoure aquesta innovació social via economies alternatives, a través de l'escola i l'educació, o a través de projectes innovadors com l'habitatge cooperatiu amb cessió d'ús o inclús coordinant polítiques d'habitatge social amb promoció privada. Es comenta per exemple la possibilitat de no recórrer tant a fer reserves del 10% del sòl per construir un bloc d'habitatge social que pot acabar essent un gueto sinó intentar que el 10% de cada edifici privat construït rebi una part de finançament públic i tingui dos o tres habitatges socials gestionats des de l'Administració.

3. Les polítiques públiques han de ser concertades tant amb el sector privat, però sobre tot a nivell de l'UE, l'Estat, la Generalitat i els Ajuntaments. Els Ajuntaments sols no podran solucionar alguns d'aquests problemes estructurals com les polítiques d'habitatge. Han de ser **polítiques globals** compartides entre els diferents nivells de l'administració.

4. Calen estratègies de planificació transversals i participades. L'administració , l'empresa privada i la ciutadania organitzada en associacions i no organitzada. La planificació no pot ser sectorial i competència única d'urbanistes o economistes. Tot el potencial competencial de l'administració en el sentit més ample s'ha d'integrar .

CONCLUSIÓ: és una qüestió de combinar més agilitat, més flexibilitat en la interpretació de les lleis i les exigències burocràtiques i més imaginació.

- *Per fer i abordar tot això cal una diagnosi urbana més social, incorporant els sabers comunitaris (participació) i amb perspectiva de gènere per garantir dades i diversitat.*
- *...i seguiment de les actuacions (Plans i projecte) amb avaluació d'impactes socials també amb perspectiva de gènere.*

6. Resultats Sessió 2. Ecosistemes urbans i biodiversitat

El panel de persones expertes

Persones expertes que formaven part del Panel 2

Joan Marull

Biòleg, cap de l'àrea d'ecologia i territori de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

Margarita Parés

Cap del Programa de Biodiversitat de la Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat de l'Ajuntament de Barcelona

Carme Rosell

Directora i sòcia fundadora de MINUARTIA

Moderadora

Eulàlia Comas

Biòloga, tècnica del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible

Principals aportacions del Panel 2

En el [següent enllaç](#) podeu trobar íntegrament totes les aportacions realitzades pel panel d'experts 2. No obstant això, a continuació es fa un resum de les aportacions dels experts en relació a les preguntes formulades des de l'Agenda urbana de Catalunya o pel moderador del panel:

1. Les "polítiques verdes" estan avançant perquè hi ha una consciència elevada de la contaminació de l'aire, el canvi climàtic i la incidència sobre la salut. Es per això que s'avança en la introducció del verd a les ciutats.
2. Necessita de planificar el verd urbà amb visió territorial de manera que la ciutat no s'entengui com una illa sinó connectada al seu context territorial, a la trama blava i a la verda amb l'objectiu de desfragmentar el territori.
3. Dissenyar els espais verds amb visió ecosistèmica i que aportis serveis mediambientals

4. Tractar el territori com a sistema i evitar anàlisis fragmentades i per àrees temàtiques
5. Posar en valor l'agricultura periurbana en tant que proveïdora de funcions i serveis ecosistèmics essencials. Cal endreçar-les en forma de mosaic per a què permetin tancar els diversos cicles, com l'aigua o els residus

Resultats del workshop

Les persones participants, juntament amb les persones expertes que havien format part del Panel 2, es van distribuir en 8 grups. Cada grup tenia que respondre a una de les 4 preguntes plantejades inicialment.

Preguntes sobre les que s'havien de fer aportacions en clau de reptes:	Grups que van treballar aquesta pregunta:
Ciutat verdes	
<i>És a l'agenda de les ciutats la renaturalització dels seus espais urbans?</i>	1 i 5
Fragmentació ecològica	
<i>Com articulem el creixement urbà amb els corredors ecològics?</i>	2 i 6
Serveis ecosistemàtics	
<i>Aprofiten les ciutats catalanes el seu potencial en la provisió de serveis ecosistèmics?</i>	3
Biodiversitat urbana	
<i>Existeixen polítiques eficients per la protecció a les espècies urbanes?</i>	4 i 8

Després de dues rondes de treball de cada grup, es van extreure les següents conclusions:

A) Principals reptes en relació a la RENATURALITZACIÓ – CIUTATS VERDES

GRUP 1

1. Incorporar la biodiversitat a tots els nivells de la planificació i la gestió de les ciutats.
2. Cal difuminar els límits entre la ciutat i la natura.
3. Educar per conviure amb la natura a les ciutats.

4. **Reconeixement d'elements distintius de la natura (com ara cursos d'aigua, camins) que s'insereixen dins de la ciutat.** Cal reflexionar en veure com integrar altres elements naturals (com rieres, rambles i torrents) que no són ben percebuts en entorns urbans perquè s'associen a situacions d'exposició a riscos o perills (per les crescudes).

5. Evolucionar de la natura "confinada" (plantes ornamentals, fauna domèstica) cap a la natura integrada, més assilvestrada.

6. Cal una **aposta per la natura de proximitat i per la connectivitat dels elements naturals.**

7. **Recuperar l'autoregulació de la biodiversitat a les ciutats i així evitar l'ús excessiu de fitosanitaris.**

8. Calen sobretot **canvis culturals i conscienciació ciutadana** per mirar la gestió de la biodiversitat amb uns altres ulls.

9. Promoure el **treball transversal i coordinat entre les administracions.**

GRUP 5

1. **La renaturalització ha de ser equilibrada ambientalment, urbanísticament, socialment i econòmica.** Per això cal una **transversalitat tècnica** i cal escoltar arguments diferents de mirades diferents. Per exemple no tindria sentit col·locar un arbre davant d'un element patrimonial.

2. Fixar-se en l'**efecte vora i com es fan les connexions entre dins i fora de la ciutat.** Caldria una **concepció sistèmica** d'aquest dins i fora de la ciutat. S'ha d'entendre que la ciutat és una peça més que ocupa un espai dins d'un sistema territorial més ample.

3. Replantejar les innovacions que es fan en jardineria per substituir el verd urbà entès com a jardineria estricta. S'hauria de **posar el dubte el concepte de jardineria més estès associat a espais verds endreçats i nets**, ja que això a vegades va en contra de la biodiversitat. En espais a Manresa que han quedat en desús i no s'ha urbanitzat han aparegut basses i amfibis. Si volem una bassa ben neta caldrà pensar què en fem d'aquesta fauna. Es podrien posar camps de conreu dins de la ciutat (horts urbans, jardins comestibles).

4. **Disminuir la visió estàtica que tenim de la natura.** Un arbre no és mobiliari urbà, forma part d'un sistema i per tant caldria utilitzar espècies autòctones o adaptades a la zona i a la contaminació. Es podrien utilitzar espècies que amb la seva transpiració contribueixin a baixar la temperatura de les ciutats. Encara que no fossin autòctones

es podrien regar amb aigües regenerades si el que es persegueix és assolir entorns urbans més saludables.

5. **Més educació ambiental**, per fer entendre a la ciutadania que el jardí típic no és l'únic ni el millor model d'intervenir en el verd de la ciutat i que calen espais més naturalitzats. L'educació ambiental podria contribuir a la recuperació de la memòria històrica i a fer entendre que alguns d'aquests entorns urbans abans estaven cultivats per exemple amb oliveres enlloc d'haver-hi un jardí urbà típic . Aquests continguts s'haurien de fer arribar via formació a molts tècnics municipals.

6. **Formar partenariats públics-privats en terrenys en desús**. Afavorir els usos temporals d'alguns espais urbans per integrar-los durant un temps en la xarxa d'espais verds de la ciutat.

7. **Ull amb el concepte de "greenification"** (per analogia al de gentrificació). S'està d'estar vigilant ja que les millores de l'entorn urbà lligades a la renaturalització i a l'increment dels espais verds pot arribar a provocar plusvàlues desiguals.

B) Principals reptes en relació a la FRAGMENTACIÓ ECOLÒGICA

GRUP 2

1. **Resoldre les connexions entre els espais frontera entre el sòl no urbanitzable i l'entorn natural de les ciutats que es troben en sòl urbà**. Això estaria més relacionat amb els conceptes de tercer paisatge i d'ecotons. Aquest espais de frontera són espais d'oportunitat per apropar la natura a la ciutat.

2. **Posar en valor els elements físics que connecten territoris** (vies verdes i vies blaves –elements d'aigua). Aquest espais s'han de privilegiar alhora de planificar i han d'actuar com autèntics vectors de l'ordenació.

3. **Millorar l'accessibilitat des del punt de vista de millorar la permeabilitat i la connectivitat**. Parlaríem no només de la dimensió física i ecològica sinó també de la seva dimensió social, de **promoure l'accés de la ciutadania a l'entorn natural com una eina educativa i de sensibilització** que permet conèixer millor el territori.

4. **Avaluar la magnitud de la incidència dels elements fragmentadors** i les possibilitats de convivència / compatibilitat amb els elements connectors. També convé **analitzar la reversibilitat** de les intervencions.

5. Per parlar de fragmentació ecològica és bàsic parlar de **transversalitat i multidimensionalitat de la governança** implicant sempre a tots els actors, administracions, ciutadania i sector privat.

GRUP 6

1. **La preservació del medi ambient i la biodiversitat en entorns urbans ha d'estar en equilibri amb el necessari creixement econòmic.**

2. **No ha d'existir una visió immobiliària** quan ens plantejem la necessària preservació del territori. No podem anar ni al fundamentalisme de que cal canviar-ho tot necessàriament sino que cal adaptar-ho en termes de compatibilitat amb l'evolució de les activitats econòmiques en entorns urbans.

3. **Transformar el territori s'ha de fer amb criteris de sostenibilitat ambiental.**

4. Cal **repensar la necessitat de construir més infraestructures** i aclarir bé l'ús que li volem donar a les infraestructures actuals (per exemple reflexionar més sobre la necessitat de determinades carreteres o vials). Quan plantejem una infraestructura s'ha de **fer des d'una visió integral del territori i tenint present l'impacte sobre els corredors ecològics.**

5. Cal **reodernar el conjunt dels polígons al territori.** Tenim massa polígons, sovint mal gestionats. S'ha desbordat la seva planificació. S'hauria de pensar inclús en la reversió d'alguns d'aquests espais o inclús desclassificar-los.

6. Cal **fomentar entre la població el sentiment d'orgull i pertinença al territori.** Tenir un sentiment de territori es posar en valor la sensibilització mediambiental.

7. Hi ha una **responsabilitat intergeneracional de l'impacte sobre el territori de determinades accions.** Les pedreres serien un exemple. La seva presència és un tipus d'intervenció que condiciona el futur d'un entorn durant moltes generacions. S'ha de ser conscient de la irreversibilitat d'algunes actuacions.

8. **La mala governança en la gestió de moltes actuacions amb impacte potencial sobre la fragmentació ecològica és una barrera.** També podria ser una oportunitat i el cas d'Eurovegas és un mostra de com es fa visible les mancances a nivell de governança supramunicipal metropolitana d'un projecte que hagués pogut tenir un impacte molt important en el Delta del Llobregat.

C) Principals reptes en relació als SERVEIS ECOSISTÈMICS

GRUP 3

1. **Coneixement de les relacions ecosistèmiques abans de planificar.** Abans de planificar s'ha de conèixer que ens poden aportar aquests serveis ecosistèmics a la ciutat.
2. **Potenciar l'educació i la participació de la ciutadania en la planificació del verd.** Cal treballar la sensibilització ciutadana.
3. S'ha d'anar **cap a un model de governança multidisciplinar.** Cal una planificació transversal en la que participin totes les mirades no només l'urbanística.
4. Reduir els fluxes negatius i **potenciar els fluxes verds.** Quan es planifiqui la ciutat s'ha de fer tenint el compte aquests fluxes verds com un dels eixos vertebradors.
5. **Quantificar els serveis ecosistèmics aportats per la infraestructura verda i les solucions basades en la natura.** Si podem arribar a quantificar què en aporta per exemple en reducció del CO2 i això ho podem comunicar a la ciutadania podem crear més consciència de la contribució de l'arbrat, a la qualitat de les nostres vides.
6. **Renaturalitzar la ciutat** i aplicar aquest criteri també en les futures planificacions.
7. **Promoure el consum responsable, de proximitat i l'economia circular.** Va lligat a les accions educatives dirigides a la població i la sensibilització ciutadana.

D) Principals reptes en relació a la BIODIVERSITAT URBANA

GRUP 4

1. La principal idea força és que **l'hàbitat urbà és també un habitat natural.** S'ha de trencar d'una vegada aquesta la dicotomia . Tot és un sistema i no es pot compartimentar tant.
2. Hi ha d'haver una **coordinació territorial per protegir la biodiversitat**, que ha de sobrepassar la dimensió del terme municipal. Hi ha d'haver una estratègia global amb altres administracions a diferents nivells.
3. Es molt important la **trasnversalitat municipal.** Les accions d'urbanisme, més dirigides clàssicament al patrimoni han d'integrar la dimensió medi ambiental i de salut. O també pot ser que des de medi ambient es potenciïn un tipus d'arbres que poden resultar al·lèrgics. Hi ha d'haver una coherència entre tots els departaments quan es despleguen determinades accions.

4. **Garantir la participació ciutadana per implicar-la de primera mà en la identificació de necessitats.** Sovint es dissenyen les coses des del vessant purament tècnic i el ciutadà ha d'afrontar alguns problemes que no s'ha contemplat.
5. Es clau l'**educació ciutadana en coneixement de la biodiversitat més propera.** Això permetrà protegir-la millor en la mesura que la ciutadania pren consciència dels beneficis que la biodiversitat aporta.
6. **"Humanitzant" els entorns urbans ja estem afavorint d'alguna manera a la biodiversitat.** Humanitzar no en el sentit d'antropitzar sinó de fer l'entorn més agradable a la presència humana que vol dir: aire més net, menys sorolls, menys contaminació lumínica, aigua de qualitat, solucions basades en la natura (NBS), jardins verticals en els edificis, vies arbrades, mobilitat restringida als vehicles, carrers pacificats de trànsit, etc.
7. Fer **parcs i jardins més salvatges, menys artificials**, més naturals. Utilitzar en aquests ajardinaments espècies autòctones que és el més sostenible en tots els sentits. Es tractaria de prioritzar la "naturalització" de les zones verdes.
8. Cal **pensar en els drets dels animals.** Insectes i males herbes també tenen dret a viure i això ha de ser compatible amb la convivència amb les persones.
9. Arribar a un consens per **gestionar la convivència amb les persones de les espècies salvatges i domèstiques i de les espècies autòctones i invasores** per tenir els criteris clars de quines cal afavorir i quines no tant.
10. Preveure **corredors verds i anelles verdes al voltant de les ciutats.**

GRUP 8

1. **Més que parlar de biodiversitat urbana hem de parlar de biodiversitat del territori.** Estem parlant de veure el territori com un conjunt en qual hi trobem una part més urbana i una més agrícola o forestal i també trobarem diferències entre ciutats més grans, previsiblement amb un major desequilibri entre les dues components (urbana-natural) o més petites i equilibrades.
2. **Cal educar la mirada.** És una molt bona oportunitat per educar en els valors de la natura i facilitar l'accés al coneixement de l'entorn natural en el que vivim. Tot són eines per apoderar a la comunitat i implicar-la amb un sentit de **corresponsabilitat en la gestió de la biodiversitat dels espais lliures privats i públics.**
3. **Identificar els nivells de biodiversitat que ens trobem a cada lloc.** En referim a la diferenciar entre la biodiversitat existent, autòctona o que s'ha adaptat, biodiversitat que està de pas o aquella que pot aportar beneficis en la provisió de serveis ecosistèmics.

4. Cal **aprofitar els serveis ecosistèmics que aporta una part de la biodiversitat**. Per exemple en el control de plagues, el mitigació dels efectes d'illa de calor, relacionada amb el cicle de l'aigua o la salut de les persones.

5. **Promoure les infraestructures verdes i solucions basades en la natura que aporten biodiversitat**.

6. Els tres criteris anteriors (3,4 i 5) haurien de permetre una **planificació integrada a totes les escales** (ciutats grans / ciutats petites) tenint sempre present l'impacte de les infraestructures en la fragmentació, la connectivitat.

7. **Establir indicadors per mesurar i fer el seguiment de la biodiversitat per optimitzar la gestió**, aspirant a una màxima autogestió del sistema natural i una mínima intervenció humana.

- *Entendre que s'ha d'integrar en el MODEL URBÀ el concepte d'ECOSISTEMES URBANS. Invertir la mirada i no mantenir la dualitat entre natura/espai agrari i ciutat. Això s'ha de traduir en una normativa urbanística (futura llei del territori) que garanteixi en termes d'estàndards i de condicionants la funcionalitat dels ecosistemes, la seva qualitat, i, de retruc, la seva aportació de beneficis a les persones.*
- *S'ha de repensar l'actual sistema de gestió urbanística i donar eines per garantir que el que s'ha dit pugui concretar-se en accions que permetin realment la restauració ecològica, la dinamització agrària i la naturalització de les ciutats.*
- *Si hem de destinar una part relativament significativa a la producció d'energia renovable, el repartiment d'aquesta càrrega ha de tenir una planificació per evitar que continui el mateix model centralitzat i en pocs indrets del país. Estem parlant del 3 % del territori destinat a energia solar i aprofitar els indrets amb vent per només parlar de solar i eòlica. Cada territori ha d'assumir que ha de generar la seva pròpia energia en la mesura del possible en un sistema que volem, com diu la Llei de Canvi Climàtic, 100 % renovable*

7. Resultats Sessió 3. Inclusió social

El panel de persones expertes

Persones expertes que formaven part del Panel 3

Joan Batlle

Director de Programes Socials d'Habitatge de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya

M. Àngels Cabasés

Directora del Centre d'Estudis sobre Joventut i Societat de la Universitat de Lleida

Sònia Fuertes

Presidenta d'Entitats Catalanes d'Acció Social

Núria Menta

Directora de Serveis d'Intervenció Social a Grups Poblacionals Vulnerables de l'Ajuntament de Barcelona

Moderador

Francesc Iglesias

Secretari d'Afers Socials i Famílies del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies

Principals aportacions del Panel 3

En el [següent enllaç](#) podeu trobar íntegrament totes les aportacions realitzades pel panel d'experts 3. No obstant això, a continuació es fa un resum de les aportacions dels experts en relació a les preguntes formulades des de l'Agenda urbana de Catalunya o pel moderador del panel:

1. La diagnosi és que els canvis de població als barris s'ha produït una manca de cohesió. S'han de fer propostes per millorar la cohesió i atenció social als barris.
2. Vetllar per la no privatització de l'espai públic per què sigui per la ciutadania i per una construcció col·lectiva i comunitària d'aquest espai en lloc d'especulativa.

3. Entendre l'exclusió social com quelcom més ampli que un barri degradat ja que incorpora aspectes econòmics o mancances en temes de salut, ocupació relacions familiars. Valorar la possibilitat d'atorgar valor al comerç com element de millora de les relacions, la sensació d'inseguretat i generador d'ocupació.
4. L'habitatge s'està convertint en un factor d'exclusió ateses les dificultats d'accés:
5. Per a l'encaix de l'envelliment en relació a com afrontar-ho des de la ciutat es parla de l'accessibilitat, el vincle social i les millores a l'habitatge.
6. La precarietat laboral afecta als adults joves i provoca una exclusió que afecta a l'accés a l'habitatge, entre altres. Pensar a posar polítiques de joventut al centre de les polítiques urbanes.
7. Territorialitzar la governança barri a barri.

Resultats del workshop

Les persones participants, juntament amb les persones expertes que havien format part del Panel 3, es van distribuir en 5 grups. Cada grup tenia que respondre a una de les 5 preguntes plantejades inicialment.

Preguntes sobre les que s'havien de fer aportacions en clau de reptes:	Grups que van treballar aquesta pregunta:
Barris degradats <i>És l'urbanisme un instrument eficaç per millorar la inclusió social?</i>	1
Exclusió residencial <i>Poden les ciutats garantir el dret universal a l'habitatge?</i>	2
Segregació espacial i territorial <i>Quins reptes tenen les ciutats i els territoris en matèria de connectivitat?</i>	3
Pobresa energètica <i>Les ciutats són actors essencials per pal·liar la pobresa energètica?</i>	4
Bretxes generacionals <i>Estan preparades les ciutats per afrontar l'envelliment demogràfic creixent?</i>	5

Després de dues rondes de treball de cada grup, es van extreure les següents conclusions:

A) Principals reptes en relació als BARRIS DEGRADATS

GRUP 1

1. **Abordar la degradació urbana des de la planificació intersectorial amb recursos econòmics i des de la participació col·lectiva.** Això requereix el treball en xarxa entre àrees i molta comunicació. La participació col·lectiva es refereix a que sigui la mateixa ciutadania la que decideixi sobre el seu futur. Potser haurem de

“deconstruir” per poder construir, també sobre els models de participació que han de ser més proactius i amb més capacitat de decisió sobre la gestió dels recursos econòmics.

En els barris degradats estem parlant de degradació urbana, dels edificis i de l'espai públic, mancances en equipaments o equipament obsolets, barris amb menor atenció socio-comunitària en relació a les necessitats, amb problemes de seguretat, etc..

2. **Dinamització comunitària que fomenti la cohesió a través de la participació**, promocionant la identitat.
3. **Millores en la seguretat, en les infraestructures i l'espai públic.**
4. **Evitar la segregació**, integrant el barri a la ciutat i a l'inrevés.
5. **Impedir la gentrificació.**

B) Principals reptes en relació a l' EXCLUSIÓ RESIDENCIAL

GRUP 2

Pensen que a nivell de diagnòstic les coses ja estan prou clares. El que cal és aportar solucions com ara:

1. **La societat s'ha d'organitzar d'una manera diferent.** Es sistema especulatiu durant el postfranquisme ha demostrat que les coses no anaven tant bé com es volia fer creure . La societat ha d'organitzar-se amb uns objectius socials ben diferents als dominants durant les darreres dècades.
2. **Buscar totes les alternatives possibles com ara la masoveria, compartimentació d'espais, més eficiència en la gestió de la despesa que fem per us residencial** (pensem que en època de bonança fins i tot les promocions d'HPO -habitatges de protecció oficial- resultaven favorables pels inversors).
3. **Promoure habitatge dotacional com a solució d'emergència.** Un habitatge petit col·locat en llocs estratègics segurament dona molta rotació i inclou tota aquesta demanda que no té cabuda en l'habitatge de protecció oficial. L'habitatge dotacional té l'avantatge que barreja a col·lectius diferents i un cop tens millores l'accés a la teva salut laboral-relacional això et permet saltar de l'habitatge dotacional a un habitatge de règim normal o inclús de propietat. Però l'habitatge dotacional tampoc és la solució ja que gairebé sempre és de promoció pública (en terreny públic i d'inversió pública). En aquest sentit seria bó poder compaginar la inversió pública i la inversió privada. Potser el terreny podria ser públic i la inversió privada tipus cooperativisme.

Segurament si fóssim imaginatius i com objectiu de societat no hi tinguéssim l'especulació o el consum i en canvi hi projectéssim altres valors, probablement seriem capaços de resoldre el tema residencial amb uns sistemes cooperatius, en el quals hom hi entra però no n'es propietari i quan marxa de la vivenda hi entra un altre. Es el cas de Suïssa o un enfocament d'aquest tipus és `perfectament compatible amb un mercat normal sense que sigui tant competitiu com el que hem estat visquent fina ara.

Es tracta en qualsevol cas **de donar solucions a la demanda exclosa**.

4. Territorialitzar les actuacions. Sovint es donen solucions per les grans concentracions, i s'oblida que les ciutats mitjanes són un bon laboratori per poder experimentar maneres de fer diferents (iniciatives de lloguer diferents) . En aquestes ciutats mitjanes probablement els greuges d'exclusió social no són tant greus, es coneix més tothom, hi ha una convivència més propera i som capaços de trobar solucions de manera més fàcil que a les ciutats grans i de veure'n els resultats.

5. Lligant amb l'anterior es proposa **experimentar iniciatives innovadores en ciutats mitjanes** o en una versió millorada i sense guetos de les antigues colònies tèxtils on fent una rehabilitació potser permetria resoldre part del problema.

6. Reorganitzar el parc construït. Falta habitatge nou, però segurament si analitzem bé el parc construït que no és ruïnós ens serviria per donar sentit a alguns barris que probablement s'han degradat per pèrdua de residents i d'activitat comercial i poc equipament. S'hauria de poder invertir la tendència d'aquest parc construït, progressivament abandonat, amb iniciatives de revitalització i petites actuacions per anar renovant el parc d'habitatges.

7. Relacionar els dèficits habitacionals amb els dèficits laborals. Si es poguessin crear llocs de treball en el parc residencial els beneficis social s'amplificarien.

Altres aportacions:

- Totes les polítiques d'inclusió residencial no poden perdre de vista el problema de la segregació residencial. Les polítiques d'inclusió residencial no poden reconduir la segregació residencial.

C) Principals reptes en relació a SEGREGACIÓ ESPACIAL I TERRITORIAL

GRUP 3

1. **Cal un canvi de model territorial.** Seria un error no tenir en compte tots un cinturó de ciutats mitjanes que podrien ser un motor de canvi com ara Olot. Es tracta de ciutats mitjanes en general ben comunicades, amb oportunitats laborals i d'habitatge.
2. **La planificació territorial ha de ser participativa.** Moltes vegades es participa de forma reactiva i per respondre bàsicament a emergències del moment. Cal incorporar des de l'inici la visió que tingui la comunitat sobre com ha de ser l'espai i el territori on viure.
3. **Canviar el model de finançament dels municipis** per evitar la segregació territorial.
4. **Potenciar les polítiques d'habitatge activant models mixtes públic-privats i models cooperatius-col.laboratius.** Pensar en barrejar diferents col·lectius i edats (gent jove i gent gran alhora). Es suggereix que quan s'activi una situació d'emergència per un col·lectiu concret, preveure un acompanyament social per facilitar espais públics on les persones poguessin fer vida comunitària ¿?.
5. **Facilitar la mobilitat** per donar sortida a altres territoris que podrien també tenir oportunitats.
6. **Afavorir el teletreball.** Que no tothom hagués de baixar a les grans ciutats, sino oferir la possibilitat de treballar a distància repartits pel territori.
7. **La cooperació entre institucions** és bàsica per actuar coordinadament i respondre amb eficiència i proximitat a les necessitats de les persones.
8. Sumar tot tipus d'**estratègies entre l'iniciativa pública i la privada.**

Altres aportacions:

- En relació al teletreball cal tenir en compte que hi ha factors culturals de molt de pes que provoquen certes resistències. El teletreball no només s'ha de promoure des de l'Administració sinó que també el treballador ho pot demanar amb l'objectiu de conciliar millor la vida familiar i laboral. S'ha de lluitar activament per fer que les coses siguin diferent.
- Aquests factors culturals també pesen molt en d'altres aspectes com el de comprar i no llogar en habitatge

D) Principals reptes en relació a LA POBRESA ENERGÈTICA

GRUP 4

1. Hem de partir de dos preceptes bàsics: a) **l'energia és un bé comú i un dret per tothom**; b) sovint la pobresa energètica es conseqüència de la pobresa econòmica, tot i que en un sentit més ample **tothom pot arribar a ser pobre energètic**, no només per la mancança a nivell d'ingressos.

2. **Millorar la legislació.** Sobre tot per llei s'han de poder garantir uns mínims per cobrir les necessitats bàsiques de les persones. Que d'alguna manera es limitin els preus dels subministraments. Que tinguin en compte les situacions a les que porta la pobresa energètica de pèrdua de la cohesió social, possibles conflictes (quan un veí punxa l'electricitat de l'altre) i situacions potencialment perilloses vinculades a la precarietat d'algunes instal·lacions. Cal tenir en compte situacions concretes de persones que no tindran mai un contracte de lloguer però estan vivint en un pis, etc.. Totes aquestes problemàtiques s'haurien de tenir en compte alhora de legislar.

3. **S'ha d'apoderar a la ciutadania en el tema de l'energia.** La ciutadania no té coneixement sobre aquest tema i per tant ho hauria de conèixer, prendre consciència de les possibles situacions en les que es pot trobar, saber què pot fer en cada cas, etc. Una possibilitat es treballar-ho des de les pròpies comunitats, des dels barris i des de les xarxes més properes que tinguin les persones. És la millor manera d'anar introduint aquest coneixement.

4. **Especial atenció als col·lectius vulnerables.** La gent gran per exemple és especialment vulnerable en aquest tema. Molts cops són pobre energètics, no perquè no paguin les factures sinó perquè apliquen tot un seguit de mesures a casa seva per poder pagar les factures (Com ara no encendre la calefacció o no obrir el llum, no alimentar-se bé per evitar d'escalfar els aliments. Es podria proposar fer per la gent gran l'equivalent a la targeta rosa de l'energia.

5. Algunes **actuacions concretes** que no solucionarien el problema però poden ajudar a pal·liar-lo serien:

- ✓ **Foment de les energies renovables per part de les administracions.**
- ✓ **Operadors / Comercialitzadores alternatives.**
- ✓ **Exigir que els models constructius siguin més eficients.**
- ✓ **Auditories energètiques a domicilis.**
- ✓ **Punts d'assessorament energètic.**
- ✓ **Garantir una atenció digna a les persones afectades, que no se les estigmatitzi.**

- ✓ **Visibilitzar més la problemàtica i en funció del que vagi emergent posar-hi mesures.** Per exemple en el cas de nens que no poden fer els deures a casa per no engegar la llum. Molta gent ni s'ho imagina. Això s'ha de fer visible i ha de servir per poder fer un acompanyament immediat a aquestes famílies.

Altres aportacions:

- Als edificis nous els hauríem d'exigir que fossin pràcticament autosuficients des del punt de vista energètic. La normativa ha millorat però encara és poc exigent. Com més gran sigui el volum edificable pensar en la possibilitat de produir i enviar a la xarxa l'excedent energètic.

E) Principals reptes en relació a LES BRETxes GENERACIONALS

GRUP 5

1. L'espai públic ha de ser:

- ✓ Coherent amb les necessitats del veïnat
- ✓ Espai de convivència i bé comú i punt d'activitats intergeneracionals.
- ✓ Espai funcional i polivalent
- ✓ Diferent a l'espai de negoci

2. Cal fomentar l'**habitatge públic intergeneracional**.

3. Per garantir la **mobilitat** hi ha d'haver un **servei públic d'acompanyament coordinat amb el voluntariat**. No es tracta de facilitar només la mobilitat a la gent gran sinó també a la gent jove que treballa en polígons i no té mitjans de transport per arribar-hi.

4. **Impuls d'aplicacions mòbils** per resoldre problemes reals de la ciutadania.

5. **Millorar les polítiques públiques:**

- ✓ Participació real i seguiment per part dels joves.
- ✓ Foment de la coordinació i no de la competitivitat. Fomentar entre la societat els valors col·laboratius per damunt dels competitius.

- *Ciutats mitjanes = laboratori de polítiques*
- *Inclusió discapacitats!*

